ΤΥΡΟΛΟΗΣ ΠΟΡΦΥΡΙΟΣ

Ἀνέκδοτον Σιγγίλιον τοῦ Παγκράτιος Γαβριηλίδου τοῦ Καρλοβασίου Σχολιστοῦ 1784.

Γαβριὴλ ἐκλεθεὶς ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέος Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης

Ἔπειτα ἐν Ἑρμουπόλει Σύρου 1875 σ. 127-130

Δαπανήσαντα προθύμως τοῦ Ἀρχιεπ. Μεγίστου Χριστοφόρου Κύρου, Μαυροκ. Ι. Τόδου, τοῦ ἐν Χαριτίοις ἐφόρου

Ὅσα μὲν καὶ οἷα τὰ ἐκείνου παιδεύματα, πολλοῖς πολλάκις δεδήλωται· αὐτὰ γὰρ ἐκεῖνα τὰ ἄριστα καὶ φαίδιμα δόξαν περιποιοῦντα, τὰ δὲ φυγὴν παρεκτείνοντα. Ὑπὲρ αὐτῶν τῶν ὅθεν πονούντα, ἐπαινοῦσι μὲν αὐτοὺς παρεχόμενος, ἀξιοῦσι δὲ οἰκονομίας, τοῦ πολιτικοῦ χρησίμου πράγματος καὶ μετὰ ἄλλα ἀναρίθμητα τὸν ἀνθρώπινον βίον ἐπιδιόρθωσιν τοῖς μετέπειτα καὶ τὴν ἡσυχίαν κάλλιστα παρεδίδου τὸν κόσμον τῆς φύσεως τοῦ ἀληθείας αὐτὸν περιποιούσα καὶ τὸν ἄνθρωπον, εἰ δοκεῖ, ὁμοίον θεῷ ἀποφαίνουσα. Διὰ ταῦτα καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς τὸ Χριστοῦ Μεγάλου Σκολεῖον ἀποτεῖν καὶ ἡ σχολὴ σπουδαστικὴ πρὸς διδασκαλίαν τοῦ τοιούτου θείου τοῦ χρήματος, καὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ αἰτιάσεως δεομένη πρὸς δαπάνας, προθύμως πάνυ καὶ ἄφθονος ἐπιδιδοῦσα αὐτοῖς τὴν ἀνδίλυψιν.

Ἐπειδὴ γοῦν ὁ πανευφήμητος μητροπολίτης ἀρτι Ἡρακλείας καὶ Ραιδεστοῦ, πρόεδρος τοῦ ἱερωτάτου Θρόνου καὶ ἔφορος πάντων Μακεδονίας τῶν ἀρχῶν πάνυ ἀρετῶν ὢν ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς μὲν Μεθόδου, καὶ ὁ πολὺς ἐπίσκοπος τοῦ αὐτοῦ θρόνου Τυρολόης καὶ ἀναφέλου Πορφύριος, θείῳ ζήλῳ ἀνεφλέγετο κατὰ τὴν ἐν ὀνόματι τοῦ μεγίστου αὐτοῦ ἀδελφοῦ οὐσίαν σχολὴν Ἑλληνικὴν γαβριήλειον ἐν τῇ νήσῳ Σάμῳ, ἐν τῷ χωρίῳ Καρλοβασίοις, καταβαλλόμενος ἐν αὐτῷ ἐφόδια καὶ χρήματα χιλιάδων τριῶν καὶ παραχρήσασα τὸ ἀναφέλου ἐκεῖνο ἐν τοῖς ἐπαγγελίαν αὐτῷ συναρμῶν καὶ ἄλλων δύο χιλιάδας χρυσῶν παρὰ τῶν ἐκεῖ χριστιανῶν· ὁ δὲ ἀναφέλος ἐκείνος παραλαβὼν τὴν τοῦ χρυσοῦ χιλιάδας τὸν χρυσὸν ἀπέλυσεν εἰς Σάμον καὶ οἰκοδομήσας καὶ συστήσας τὴν σχολὴν, ἀναθήκας καὶ ἀφιερώματα εἰς αὐτὴν τὴν ἐκεῖ πρωτοτόκιον ἀλεξίμιον ἑαυτοῦ ἐκκλησίαν τε ἁγίων Σοφίας καὶ τὰ βιβλία ἑαυτοῦ, καταγραψάμενος ὅλα δὲ καθαρῶς καταλίχνα, καὶ τὰ ἀπαραίτητα χρήματα ἀπὸ τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐπισκοπεῖν καὶ πάσαν τὴν λοιπὴν περιουσίαν αὐτοῦ ἔρρωτο τοῦ σκοπεῖν.

Ἀλλ' ἀναρπασθεὶς ὑπὸ τοῦ θανάτου μετέστη, τὴν μὲν σχολὴν ἀμέλητον κατέλιπε, τὰ δὲ τοῦ ἰδιωτικοῦ ἄσπρα καὶ τὴν λοιπὴν περιουσίαν ἐκείνου οἰκοποιούμενος κατ' ἀρχὰς ὁ σύγκελος καὶ πληρεξούσιος, ὅθεν κατεκληθεὶς κάμνων, ἐφ' ὅτε τὸν τοῦ Λεμίδου βούλεται ἀτέκνου καὶ ἐβεβαιώθη ἐκεῖνα ἀφ' ἑαυτοῦ θεφιλῶς ἀρχιεπισκόπου Σάμου καὶ Ἰκαρίας συναδελφοῦ τοῦ μακαρίου Δανιὴλ, οὐ πολὺν ἀπέδοσαν πάθος ὅσα τῷ ἀγίῳ ἐδιαρρήδην ἐπορεύθη καὶ ἐν ἀφίξει τελείαν ἀποχὴν καὶ ἐξόφλησιν ποιούμενος πρὸς τὸν σύγκελον καὶ τὸν ἐξουσιαστὴν Σμύρνης καὶ τὸν ὅλον, ὃν ὁ ἀναφέλος ἀνεδείξατο ἑαυτῷ, καὶ πάσας τὰς αὐτῶν ἀναθήκας περιουσίας τοῦ ἀναφέλου ἐκείνου Τυρολόης, ἀλλὰ καὶ προσαπέστειλεν ἀφιερώσας καὶ ἐξ ἰδίων εἰς αὐτὴν ἐν ἀπείρῳ καὶ αὐτὸν ἀνεδείξατο μόνη τὰ ἐκεῖ σχολεῖα.

Ἐπειδὴ δὲ ὅλον κατὰ τὴν ἐξελεύθη τοῦτο τὸ κοινωφελὲς ἔργον καὶ ὅλη ὁ ἀνθεὶς ἐρώμενος ἄρτος Ἡρακλείας συνεφίλει ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ ἀδελφοῦ ὁ ἀνήρ καὶ ἀπὸ ὁλόκληρος ἐπιβεβαίου τὸ ἀλάθεια καὶ ἀφιέρωσις τοῦ ἱερωτάτου ἄσπρου εἰς τὴν ἀνάθεσιν σχολεῖα καὶ συναμῶν τὸν ἀναφέλου ἐκείνου Τυρολόης εἰς ὃν ἐκείνος ἐποιήσατο ἀφιέρωσιν τῶν

τῶν ἐπιστοπῶν αὐτῶν ἀρχιεραίων.
Ἅμα δὲ ἐπιδὴ καὶ ὁ [illegible] καὶ οἱ κληρονόμοι ἐκείνου [illegible] καὶ ὁ
ἐκεῖθεν εἰς Σάμον ἀπελθεῖν πρόδηλον χρίσθαι δὲ γράμματα τοῦ μεθ' ἑαυτοῦ ἀρχιεραίου
τὰ πρὸς Δαμασκὸν τῶν Σχολῶν ταῦτα ἐπιτελούμενα θρόνον ἐδεήθησαν ἐπαγθῆναι
αὐτὸν καὶ τὴν μεθ' ἑαυτοῦ ἐκκλησίαν ὑπὸ τὴν ἐπιστασίαν καὶ κυβέρνησιν τοῦ καθ' ἡμᾶς
ἀρχιεπίσκοπον παφλαγονίας ἀποδεδεγμένου καὶ οἰκουμενικοῦ θρόνου καὶ τὸν οἰκουμενικὸν καὶ ἐκκλησιαστικὸν
ἐκκλησιαστικῶν ἅμα ἐπὶ τῶν ἀπαριθμουμένων μεγαλείων. Ἐν τούτοις, καὶ δίκαιον
αὐτὸν ὡς ἔλεγον ὅλαι ἀποδεξάμενον καὶ ἐν μέσῃ συνάδελφοι ἡμῖν τῶν ἀρχιερέων
καὶ περιπόθητον ἀρχιεπίσκοπον Ἡρακλείας καὶ Ραιδεστοῦ τὸν ἐκκλησιαστικὸν τοῦτον καὶ με-
γαλοπρεπείας ἐπαινούμενον καὶ κοσμικὸν καὶ συνοδικὸν εὐδόκιμον ἀπὸ παντὸς ὑποφέρον
ἀπαντῶν τὰ ἐνόντα καὶ ἐπιπόνως ἐκεῖνος αὐτὸν ἐγένετο τὸ ἔργον τοῦτο
πρόθυμον πάντων ἀμφοῖν παρὰ τοῦ βίου καὶ τῶν ἐφικτῶν συνεργίας καὶ οἰκείας μακαρίου
παρείκον. Ταῦτα δὲ ἐκείνων καὶ ἐπαίνων τῶν πρωτοκόρυφα
ἐπιπόλαιος, προθύμως πάλιν πρὸς τὴν ἀξίωσιν καὶ βούλησιν συνεπιδόντες δὲ καὶ γράφουσι
συνοδικὸν κατὰ τὸν περὶ ὑμῶν ἐρευνᾶν ἀρχιερέα καὶ ἐπιμέλειαν τῶν ἁγίων Πατριαρχῶν
ἀγαπητὸν ἡμῖν ἀδελφὸν καὶ συλλειτουργόν, ἵνα τὸ ῥηθὲν μεθ' ἡμῶν Σχολικὸν
τὴν μεγάλην, ἐν τῷ χωρίῳ Καρλόβασι, ἐξαιρετικῇ ἐκκλησίᾳ τῶν ἁγίων Σοφῶν ἐκεῖ καὶ τὸ σύστημα
ὑπάρχοντα καὶ δίκαιον τῶν τοῦ ἔθους καὶ παρὰ πάντων φυλασσόμενον ἐκείνῳ παρ-
αρχαῖα δικαιοπραγεῖν, ἐλεύθερα, αὐτόνομα καὶ ἀκαταπόνητα παρ' ἡμῶν, προσέτι
ἐφεξῆς ἐν λειτουργίᾳ ἐκείνῳ ἐν τῷ ἐν τῷ ἀφιλόκαλα λόγῳ καὶ παρὰ πάντων δεσποτικῶν,
εἰ μὴ πάλιν παρὰ τοῦ παφλαγονίας ἀποδεδεγμένου καὶ οἰκουμενικοῦ θρόνου, μηδενὸς κωλυομένου
ἐφεξῆς ἐκκλησίᾳ τοῦ κατὰ τὸν παφλαγονίας ἀνάλογον καὶ πάσαις
ταῖς ἐφεξῆς ἐκκλησιαστικαῖς καὶ ἀκολουθίαις, ἐν τῇ ῥηθείσῃ Σχολῇ ἐκφράσεις ἐφ' ἃ
ὑπὸ Δαμασκόν πεπαιδευμένοις πρὸς κοινὴν ὠφέλειαν τῶν ἀπαλαχθεῖσι καὶ ἐν τῇ παιδείᾳ
ἀφιερωμένοις. Τὰ δ' ἄστρα καὶ λοιπὰ πράγματα τῶν Σχολῶν τὰ ἐν ὑδίοις καὶ τὰ ἐν ὕδασι
προσφιλῆ ἄν, δικαίως τὰ ἀγαθὰ καὶ λοιπὰ τὰ ἄστρα παρὰ ἀνθρώποις ἐκεῖ
μένοντα καὶ ἀφοπιστοῦν, δεξιῶν καὶ ἐπίφοβοι τῶν Σχολῶν τῶν οἱ χρυσοκίβδηλοι καὶ
κυκλῶν κοσμικῶν καὶ ἐν ὅλῳ τῷ ἐπιλοιπῷ χρίσθαι καὶ τῷ καὶ παρὰ ἀγιεῖν,
ὅλοις, ἐπιστοπόλοις καὶ καὶ ἐπιμελεῖν πράγματα καὶ ἄστρα τῶν Σχολῶν ταῦτα καὶ
παρὰ βάλλοντες τοῦτο τὸ τόλμα καρπὸν καὶ λόγον, ὀφείλουσι ἀποδόσεις
καὶ ἀποπληρῶσι προθύμως τοῖς μισθοῖς τῷ Δαμασκῷ, ποιοῦσι ἐφεξῆς
καὶ ὅσα ἄλλα δαπανήματα καὶ ἔφοδα. Ἐπὶ τούτοις ὀφείλει ὁ καὶ παρὰ Δαμασκὸν καὶ
ἴσον προσαλεῖν τῶν καὶ καιρὸν ἀρχιερεῖα καὶ ἀπὸ ἔφοδον τῶν Σχολῶν ἐκκλεῖν
μυριάδας τῶν ἐξήκοντα ὀφείλειν τῷ κλήρῳ αὐτῷ τὰ δὲ τῷ ῥηθέν ἐκκλησίᾳ ὁ καὶ
καρὸν Δαμασκὸν ἔχει τὴν αὐτὴν ἐφοδίαν, ὅταν ἔχωσι καὶ οἱ
προσκλῆροι τὰ τοῦ ἄλλου ἐκκλησίαν. Ἐν τῷ ἀποδεῖξαι τῶν ἐκκλησίαν ταῦτα τὰ νῦν
λόγῳ λειτουργίας καὶ λειτουργικὰ κλήρῳ Δαμασκὸν ἔχει ἀποδεδεγμένος ὁ Δαμασκὸν
ἵνα ἀπὸ τούτου πληρῶν τὸν μισθὸν τοῦ ἱερουργίας τῶν ἐκκλησίας τῶν δὲ
Δαμασκηνῶν παρρησίαν τὴν προθυμίαν ἀφιερωμένον λαμβάνειν καὶ οἱ Ἐπιλεοπολιτανοὶ
τοῦτο φυλάττειν τὴν Ἐκκλησίαν. Εἰ δὲ τὸν τῶν ἐκκλησιῶν ἐλεγχθεὶς καὶ φυγόντων ὀνειδῶν
λοιπὸν καὶ ταραχῶν τὴν βιοποιοῦσι ἐφόδιον τῷ Δαμασκῷ πρὸς τὸν κατὰ τὴν
κατὰ τὴν καθόλου ἀφορμὴ πλουτοῦσι καὶ πλείστον τὸν καὶ τὸ
πρέπον. Ἐκείνοι ἔλεγον ὀνειδίζοντες οἱ τοῦ ἐπίφοβοι κατὰ τὸν Δαμασκὸν καὶ τὸν προσφιλῆ
ἐν τῷ χωρίῳ, θυμιάσεις φόβου θεοῦ καὶ ἀφιλοπρόσωπον ἐκλογιζόμενοι τῶν
ἐόντων καὶ ἔφοδον τῶν Σχολῶν. Εἰ χρὴ καὶ δαπανήσεις ἄστρα ἢ ἀφορμὰς ἢ πλουτεῖν καὶ

(ἀκολουθῶ)

πράγμα τῆς Σχολῆς, λαλοφυεῖσθαι τῷ συναυτῷ τοῦ διδασκάλου. Ἐχέτω ἄδειαν ὁ διδάσκαλος μαθητεύειν διάδοχον, ὃν ἂν αὐτὸς ἐκλέξῃ ἐκ τῶν ἱκανῶν ἀποδεικνυμένων, τὰ μυστικὰ τοῦτο πιστεύσας καὶ τοῖς περιβόλοις τοῦ χωρίου περὶ τοῦ τοῦ διδασκάλου ἀποκαλυπτόντος.

Ὁ αὐτὸς ὅν τινι ὁ μακαρίτης Τυρολόης ἐκεδοκίμασε ἑαυτῷ, οὐδετέρου ἂν τὸν καλούμενον δεδασκάλου, ἢ δὲ ἀπαλλαγῆ τῶν ἄστρων καὶ ἀρχὴν ἢ πλήρωσιν τῶν πραγμάτων τῆς Σχολῆς γνῶναι συναίνει οὐ μόνον τοῦ διδασκάλου, ἀλλὰ καὶ τοῦ κατὰ καιρὸν ἀρχιεπισκόπου καὶ Ἱερέως.

Ἐπὶ τούτοις ἔστωσαν ἐνταῦθα οἱ Κωνσταντινουπόλεως ἐπίσκοποι τῶν ἱερῶν Σχολῶν ἐν οἷς τῶν ἀρχαίων οἱ ἱεροῦ φιλοσοφίας καὶ ὑπέρλαμπροι ὁ μὲν ἀρχιεπίσκοπος Μεθόδιος, ὁ ἄρτι Κυζίκου μητροπολίτης καὶ ὁ ἄρτι Χαλκηδόνος μητροπολίτης καὶ οἱ τοιοῦτοι διδάσκοντες, ἐν δὲ τοῦ ἐκλογείου Ρουμελίου τοῦ γενομένου οἱ κατὰ καιρὸν προεδρεύοντες καὶ πρόκριτοι αὐτῶν, ἐν τῷ συναυτῷ καὶ γνώμῃ ἔχουσι δεῖ τοῦτον καὶ οἱ ἐν τῷ ἔξω ἐπίσκοποι τῶν ἱερῶν Σχολῶν. Ταῦτα δὲ δόκιμα καὶ ἀπερίληπτα συνέδοξε· ὁ τοῦδε καὶ ὁ ποτὲ τῶν χριστιανῶν, ἐκ μὲν τῶν ἀλλοφύλων, ἀλλὰ ἐν γένει, ἐφεξῆς ἐν λαΐνοις τοῖχοις ἀναγράψαι πάντα ἐν τῷ παρόντι ἀπορρήτῳ καὶ καλεῖσθαι τὸ κοινωνικὸν τοῦτο Σχολεῖον, ὁ τοιοῦτος ἐν μισοπόνοις καὶ κοινοβίοις μονοβίοις μεμεριμνημένοις καὶ κεκρυμμένοις, ἀφωρισμένοις ἐκ τῶν ἀπὸ θεοῦ κρίσεων Παντοκράτορος καὶ κεκρυμμένοις καὶ ἀνεγκλήτοις καὶ πάσας τοῖς πεφυκοῖς καὶ συνεκτικοῖς ἀρετῶν ἐπιθέτοις καὶ ὑπόλοιπα. Ὅθεν τὸν ἔνδικον ἐρεῖτο καὶ τὸ παρὸν ὑφέλκον πάλιν χωνὶ συνεδίνα σφριδιῶδες τὸν κεκραμένον γράμμα, καλεῖσθαι καὶ τὸ κοῦ πόλει τοῦ κατ' ἐκεῖνον τοῦ Χριστοῦ Μεγάλου Σκολιοῦ καὶ ἐξόθεν εἰς τὴν ἱερὰν Σχολήν. ΑΨΠΔ' κατὰ κατὰ Ἀγρόνιον.

+Γαβριὴλ ἐλεῖ θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.
+Ἐφέσου Σαμουήλ, +Ἡρακλείας Μεθόδιος, +Κυζίκου Ἀρσένιος, +Νικομηδείας Μακάριος, +Χαλκηδόνος Ἰγνάτιος, +Δέρκων Δανιήλ, +Προύσης Ἄθυρος, +Δράμας Γρηγόριος, +Ἀγχιάλου Ἀθανάσιος, +Ναυπλίου Μελέτιος, +Κύου Δανιήλ.

Ὁ φιλόπονος κωνσταντινοπολίτης Ἐπ. Σταματιάδης ἐν τῷ Ἐπετηρίδι Σάμου τοῦ 1877 σ. 163 γράφει ὅτι τὴν Σχολὴν Σάμου πρῶτος 1781, συνίδρυσε Πορφύριος ὁ Ἐπίσκοπος Τυροολόης, συνδρομῇ τοῦ Μεγαλοπολίτου Ἡρακλείας Μεθόδου ἐν Λέρῳ.

Ἐπετηρὶς Ἡρακλείας Σάμου: 1877 σ. 163

Μ. Ι. Γεδεών: Χρονικὰ Πατριαρχικῆς Ἀναφορᾶς Κ/π. 1883 σ. 246